

RAPPORT FOR PRØVEGRAVNING PÅ ALFEHØJVEJ / KALKERUP

NÆM 2003:121

Næstved Museum 2003

Rapport for prøvegravning ved Alfehøjvej, Kalkerup

Næstved Museum j.nr. NÆM 2003:121

Bopladsspor – oldtid

Kalkerup, Fensmark Sogn, Tybjerg Herred, Storstrøms Amt (tidl. Præstø)
05.07.03

Undersøgelsens Forhistorie	side 2
Topografi	side 2
Målesystem	side 2
Metodik og forløb	side 3
Konklusion	side 4

Anlægsliste	side 5
Fundliste	side 8
Tegningsliste	side 8

Udsnit af 4 cm kort 1512 4 SV
Kort over lokalplanområdet

Oversigtsplan i 1:500

Undersøgelsens Forhistorie:

Forud for udstykningen af et areal til almene boliger i Kalkerup, sydvest for Fensmark (Holmegaard Kommune lokalplan F.4.5.), blev der foretaget en prøvegravning af stud.mag. Jonas Christensen, Næstved Museum. Topografien var oplagt til forhistorisk bebyggelse, og den arkivalske kontrol viste at der var flere registrerede forhistoriske lokaliteter i nærheden. Adskillige bopladsspor fra bronze- og jernalderen var udgravet på de tidligere udstykkede arealer nord for lokalplansområdet, og der ligger flere gravhøje i området. I 2002 blev der foretaget en prøvegravning på første etape af Lokalplanen (NÆM 2002:125), hvor der blev registreret spredte bopladsspor fra oldtid, middelalder og senere.

Topografi:

Arealet ligger på den nordøstlige skråning af et højdedrag. Midten af området udgøres af en svag højning, som stiger let mod nordvest, men falder i alle andre retninger. Udenfor området ligger der en drænet lavning mod vest og syd, mens der nord for området ligger et vådområde.

Muldlaget var generelt omkring 25-30 cm tyk. I Grøft 1 var den dog 30-40 cm, mens den var nede på 20 cm i Grøft 5 – 8.

Undergrunden bestod af hårdt moræneler, og indeholdt mange sten, især flintesten, samt få meget store sten. Undergrundsleret var gulbrunt - rødbrunt, men i partier var det mere gråhvidt og kridtholdigt. I Grøft 1 og 2 bestod undergrunden i den sydlige del af mere brungråt ler, som var svært at afgrænse fra muldjorden.

Målesystem:

Søgegrøfterne blev indmålt i forhold til afmærkede boreprøver på arealet. Der blev trukket målebånd mellem boreprøverne og afstanden til grøfterne noteret. Efterfølgende blev grøfterne tegnet ind på byggeriets landskabsplan, med markering af de indmålte boreprøver (Landskabsplan, foreløbig tryk tegn. nr. (90)02, Henrik Sørensen MAA Arkitektfirma A/S).

Anlæggene i grøfterne blev indmålt ved at trække et målebånd i grøftens retning, fra de punkter hvor sigtelinien mellem boreprøverne krydsede grøfterne. Afstanden til anlægget blev noteret og efterfølgende blev de indtegnet på en plan i 1:500. Anlæggenes præcise størrelse er noteret i Anlægslisten.

Metodik og forløb:

Undersøgelsen fandt sted på del af matr.nr. 3f, Kalkerup By, Fensmark, som er omfattet af lokalplan F.4.5. Holmegaard Kommune.

Bygherre var Holmegaard Kommune (v. Jørgen Aas og Jesper Møller, Teknisk Forvaltning), som også bekostede undersøgelsen.

Prøvegravningen blev foretaget af stud.mag. Jonas Christensen.

Ansvarlig leder var Museumsinspektør Thomas Roland, Næstved Museum.

Prøvegravningen blev foretaget d. 25–26 august 2003. Opmåling og registrering af anlægspor blev foretaget d. 27-28 august.

Ved arbejdets begyndelse var der kun markeringer af boreprøver samt en linie opsat 20 meter uden for bebyggelsens udstrækning. Det var således ikke muligt at se Lokalplans-områdets grænser i forhold til det omgivende terræn. Søgegrøfterne blev lagt hvor selve bebyggelsen skal opføres og lidt ud over dette område.

Ved prøvegravningen blev mulden afgravet til undergrundens overflade med en rendegraver. Der blev trukket i alt 13 søgegrøfter, med en bredde på 1,8 m. Grøfterne er orienteret omtrent N-S, mens Grøft 13 er orienteret efter områdets afgrænsning (se Oversigtsplan i 1:500).

Alle fremkomne anlæg blev afrenset med skovl og markeret. Alle anlæg blev indmålt og indtegnet på Oversigtsplan i 1:500, nummereret, snittet og fik beskrevet form og fyld (se Anlægslisten A1-A33). Fund blev enten beskrevet ligesom anlægget og efterladt (se A14), eller nummereret og hjemtaget til museet (Y1).

Undersøgelsen blev besværliggjort af den tørre sommer, som havde gjort muldjorden meget tør og undergrunden hård som sten. Desuden var der meget flint i undergrunden, hvilket gjorde det svært for rendegraveren at trække pænt af.

Vejret var skyet med sol og hård vind, hvilket kun generede opmålingen med målebånd..

Konklusion:

Der blev registreret i alt 33 anlæg ved prøveundersøgelsen, men der kunne ikke erkendes nogle konstruktioner. Der blev kun fundet få stolpehuller og ingen af dem så ud til at være del af et hus. De store gruber havde generelt en dybde på omkring 30 cm, men mange anlæg var på kun 10 cm eller under. Også den begrænsede muldtykkelse på ned til 20 cm kunne tyde på at anlæggene er nedpløjede og at flere anlægsspor derfor er gået tabt.

Der blev fundet 3 stykker oldtidskeramik i et anlæg, men de fleste anlæg er udaterede. Langt de fleste anlæg indeholdt dog trækul og havde "oldtids-karakter". Enkelte anlæg kan være stenspor, men der blev ikke påtruffet anlæg som kan henføres til middelalder eller nyere tid. Der er altså højst sandsynligt tale om bopladsspor fra oldtiden, hvilket også indiceres af kogestensgruberne.

Hvis der er tale om udkanten af et bopladsområde strækker det sig formentlig langs den lave højderyg mod nordvest, eller fortsætter på skråningen mod syd. Det er i disse områder der kan forventes størst mulighed for at påtræffe yderligere forhistoriske anlægsspor.

De fundne anlægsspor giver ikke anledning til yderligere undersøgelser og Næstved Museum anser sagen for afsluttet.

Jonas Christensen
Udgravningsassistent

Næstved Museum
02.09.2003

Anlægsliste:

A1 Grøft 1 Kogestensgrube.
Cirkulær kogestensgrube med stejle sider og fladt afrundet bund. Dia.: 60 cm, Dybde: 30 cm.
Fyld af sortbrunt, humøst ler med ildskørnede sten og trækul.

A2 Grøft 2 Grube.
Cirkulær grube med afrundet bund. Dia.: 60 cm, Dybde: 8 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, let humøst, hårdt ler med mindre sten og trækulsnister.

A3 Grøft 2 Grube.
Cirkulær grube. Dia.: 53 cm, Dybde: 10 cm.
Fyld af gråbrunt, let humøst ler, let spættet med gulbrunt undergrundsler. Indeholdt enkelte sten samt trækulsnister og -stumper.

A4 Grøft 2 Grube.
Aflang grube med stejle sider og afrundet bund. Tværmål: 64 x 42 cm, Dybde: 15 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, let humøst ler med trækul og småsten.

A5 Grøft 3 Kogestensgrube.
Cirkulær kogestensgrube med skrå sider og afrundet bund. Dia.: 140 cm, Dybde: 30 cm.
Fyld af meget mørkt, gråbrunt, humøst ler med ildskørnede sten, trækul og stumper af rødbrændt ler.

A6 Grøft 4 Grube.
Grube med afrundet bund. Dia.: 90 cm, Dybde: 12 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, let humøst ler med få trækulsnister og flintesten.

A7 Grøft 5 Grube.
Aflang grube med spidst afrundet bund. Tværmål: 82 cm, Dybde: 19 cm.
Fyld af gråbrunt, let humøst, sandet ler med trækulsnister og småsten.

A8 Grøft 5 Stolpehul.
Stolpehul med rundet bund. Dia.: 33 cm, Dybde: 8 cm.
Fyld af gråbrunt, let humøst, let sandet ler.

A9 Grøft 5 Stolpehul.
Stolpehul med lodrette sider og flad bund. Dia.: 26 cm, Dybde: 28 cm.
Fyld af gråbrunt, let humøst ler med sten (op til 10 cm) og nister af gulbrunt undergrundsler.

A10 Grøft 6 Grube.
Grube med skrå sider og afrundet bund. Dia.: 65 cm, Dybde: 25 cm.
Fyld af gråbrunt, let humøst, let sandet ler med pletter af gulligt leret sand.

- A11 Grøft 6 Grube.
Aflang grube med afrundet bund. Tværmål: 120 x 40 cm, Dybde: 7 cm.
Fyld af gråbrunt, let humøst ler med trækulsnister og spættet med gulbrunt undergrundsler.
- A12 Grøft 6 Stolpehul.
Stolpehul med stejle sider og fladt afrundet bund. Dia.: 30 cm, Dybde: 14 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, let humøst ler med sten (bla. flintesten på 13 cm).
- A13 Grøft 6 Grube.
Cirkulær grube. Dia.: 90 cm, Dybde: 22 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, let humøst ler med sten og trækul.
- A14 Grøft 6 Grube.
Aflang grube. Tværmål: 210 cm, Dybde: 27 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, humøst ler med mange sten, trækul og enkelte stumper gråbrændt keramik, der smuldrede bort.
- A15 Grøft 6 Grube.
Grube med fladt afrundet bund. Dia.: 110 cm, Dybde: 15 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, let humøst ler med sten og trækul.
- A16 Grøft 7 Grube.
Grube med skrå sider og afrundet bund. Dia.: 60 cm, Dybde: 26 cm.
- A17 Grøft 7 Grube.
Aflang grube. Tværmål: 65 cm, Dybde 14 cm.
Fyld af gråbrunt, let humøst, let sandet ler med mange sten.
- A18 Udgår
- A19 Grøft 8 Grube.
Cirkulær grube med rundet bund. Dia.: 60 cm, Dybde: 12 cm.
Fyld af gråbrunt, let humøst ler spættet med gulbrunt undergrundsler samt meget flint.
- A20 Grøft 8 Grube.
Cirkulær grube med fladt afrundet bund. Dia.: 75 cm, Dybde: 8 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, let humøst ler med småsten og pletter af gulbrunt undergrundsler.
- A21 Grøft 8 Kogestensgrube.
Aflang kogestensgrube med flad bund. Tværmål: 125 cm, Dybde: 11 cm.
Fyld af meget mørkt gråbrunt, let humøst ler med ildskørnede sten og trækul.

- A22 Grøft 8 Grube.
Cirkulær grube. Dia.: 70 cm, Dybde: 8 cm.
Fyld af meget mørkt gråbrunt, let humøst ler.
- A23 Grøft 8 Stolpehul.
Aflangt stolpehul med spids bund. Tværmål: 35 x 50 cm, Dybde: 9 cm.
Fyld af lyst gråbrunt, let humøst ler. Muligvis stenspor ?
- A24 Grøft 9 Stolpehul.
Stolpehul med rundet bund. Dia.: 35 cm, Dybde: 7 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, humøst ler med sten.
- A25 Grøft 9 Stolpehul/grube.
Cirkulært stolpehul eller lille grube med rundet bund. Dia.: 44, Dybde: 12 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, humøst ler med sten.
- A26 Grøft 10 Grube.
Grube med afrundet flad bund. Tværmål: 95 cm, Dybde: 11 cm.
Fyld af gråbrunt, let humøst ler med sten og få keramikskår (Y1).
- A27 Grøft 10 Grube.
Grube med stejle sider og afrundet bund. Tværmål: 90 cm, Dybde: 22 cm.
Fyld af gråbrunt, humøst ler med få sten.
- A28 Grøft 10 Grube.
Aflang grube med rundet bund. Tværmål: 125 x 50 cm.
Fyld af gråbrunt, let humøst ler med flintesten.
- A29 Grøft 11 Grube.
Aflang grube med rundet bund. Tværmål: 85 x 50 cm, Dybde: 13 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, humøst, let sandet ler med meget trækul.
- A30 Grøft 11 Grube.
Grube med fladt afrundet bund (diffust afgrænset). Dia.: 120 cm.
Fyld af mørkt gråbrunt, humøst, let sandet ler med meget trækul og mange sten.
- A31 Grøft 11 Grube ?
Mulig grube med fladt afrundet bund. Tværmål: 55 x 30 cm, Dybde: 10 cm.
Fyld af lyst gråbrunt, let humøst ler. Kan være et stenspor ?
- A32 Grøft 12 Stolpehul ?
Muligt stolpehul. Dia.: 30 cm, Dybde: 5 cm.
Fyld af lyst gråbrunt, let humøst ler. Kan være et stenspor ?

A33   Grøft 12   Stolpehul.

Stolpehul med rundet bund, meget skarpt afgrænset i flade og snit. Dia.: 28 cm, Dybde: 11 cm.

Fyld af gråbrunt, let humøst ler.

Fundliste:

Y1   Keramik fra fra A26

3 stumper gråbrændt keramik, op til 1 cm tykt, med mellem grov magring.

Tegningsliste:

Oversigtsplan 1:500